

آشایان را جدیدترین دستاوردهای

مدیریت بحران شهر تهران

۱۳۹۶

www.ketab.ir

سرفتاسه: سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران، معاونت هماهنگی و برنامه ریزی

عنوان و نام پدیدآور: آشنایی با جدیدترین دستاوردهای مدیریت بحران شهر تهران / پدیدآور سازمان پیشگیری و مدیریت

بحران شهر تهران، معاونت هماهنگی و برنامه ریزی، احمد صادقی، مهدی امینی، ویراستار سارا فلاح نیاسر.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات فرهنگ و تمدن: سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۱۵۶ م. : مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی): ۲۱۰۲۱ س.م.

شابک: ۶۰۰۰۰۰۰۰ ریال ۳-۴۷-۶۶۹۱-۶۰۰-۹۷۸:

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

موضوع: مدیریت بحران — ایران — تهران (استان)

موضوع: Crisis management — Iran — Tehran (Province)

شناسه افزوده: صادقی، احمد، ۱۳۵۰ دی -

شناسه افزوده: امینی، مهدی، ۱۳۶۰ خرداد -

شناسه افزوده: سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۲۴۵/س ۴۹/HD

رده بندی دیویی: ۶۵۸/۴۰۹۵۵۱۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۷۱۴۰۶

آشنایی با جدیدترین دستاوردهای مدیریت بحران شهر تهران

ناشر ♦ انتشارات سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران

ناشر همکار ♦ فرهنگ و تمدن

ویراستاری ♦ سارا فلاح نیاسر

طرح و گرافیک ♦ آتلیه سرآمد فرهنگ و تمدن

پدیدآورنده ♦ سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران / معاونت هماهنگی و برنامه ریزی /

احمد صادقی- مهدی امینی

شمارگان ♦ ۵۰۰ نسخه

نشانی ♦ بزرگراه اشرفی اصفهانی، بزرگراه جلال آل احمد، نبش خیابان نهم شالی، سازمان پیشگیری

و مدیریت بحران شهر تهران

تلفن ♦ ۴۴۲۷۲۰۰۲

نمبر ♦ ۴۴۲۷۲۰۰۳

پرتال ♦ www.tdmno.ir - Tdmno.tehran.ir

شابک ♦ ۳-۴۷-۶۶۹۱-۶۰۰-۹۷۸

فهرست عناوین

دیباچه

- ۱- برنامه کاهش خطرپذیری محلات شهر تهران
- ۲- سند مخاطرات بحرانی
- ۳- نقشه تدقیق شده گسایش تهران و نقشه پهنه‌های گسلی شهر تهران
- ۴- سامانه هشدار سریع زلزله شهر تهران
- ۵- ارتقاء و مدیریت شبکه راه‌های اضطراری شهر تهران
- ۶- طرح جامع آموزش همگانی مدیریت بحران
- ۷- برنامه فعال‌سازی مرکز عملیات اضطراری شهر تهران
- ۸- برنامه مدیریت بحران ساختمان‌های شهر تهران
- ۹- خودرو فرماندهی و کنترل مدیریت بحران
- ۱۰- سامانه جامع مدیریت بحران شهر تهران
- ۱۱- سامانه پایش تاب‌آوری شهر تهران
- ۱۲- ساماندهی و به‌هنگام‌سازی ساختار سازمان مدیریت بحران
- ۱۳- ساختار مدیریت بحران شهر تهران

دیباجه

ایام تدوین و انتشار این کتابچه همزمان شده است با سالگرد زمین‌لرزه منجیل و رودبار؛ زمین‌لرزه‌ای که بامداد پنجشنبه ۳۱ خردادماه ۱۳۶۹ در نزدیکی شهر رودبار در ناحیه طارم‌علیا بروز نمود و تا شعاع ۱۰۰ کیلومتری از مرکز زمین‌لرزه موجب خسارات جانی و مالی فراوان گردید. افزون بر حدود ۳۵،۰۰۰ نفر که بر اثر این رویداد جان خود را از دست دادند، بیش از ۲۰۰،۰۰۰ واحد مسکونی تخریب شد، خسارات عمده‌ای به تأسیسات و اماکن عمومی در استان‌های گیلان و زنجان وارد آمد و البته حدود ۵۰۰،۰۰۰ تن هم بی‌خانمان شدند. آماري که این زلزله را در لیست مرگبارترین ۱۰ زلزله جهان در سده‌های گذشته قرار داده است. بسیاری اعتقاد دارند علت بالا بودن خسارات جانی در زلزله منجیل در حقیقت، خطر در اعلام کانون زلزله بود چرا که در آن زمان به دلیل محدود بودن ایستگاه‌های لرزه‌نگاری، کانون زلزله منطقه استان در استان گیلان اعلام شد و از این رو زمان طلایی (۲۴ تا ۷۲ ساعت) برای امدادرسانی به مناطقی که خسارات جدی داراها وارد شده بود از دست رفت. زلزله رودبار بی‌تردید تأثیرگذارترین زلزله در زمینه ساخت و ساز اصولی و مقاوم‌سازی در برابر زلزله و حوادث طبیعی بود و نقطه عطفی در مطالعات زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله در ایران شد، به‌طوری‌که دکتر علی بیت‌اللهی، مدیر بخش زلزله مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن با یادآوری مصائب فاجعه‌بار زلزله ۳۱ خرداد رودبار و منجیل در مصاحبه‌ای گفت: «این زلزله چنان تأثیرگذار بود که می‌توان گفت، بعد از آن رویداد بود که ستاد مدیریت بحران وزارت کشور شکل گرفت، سازمان نظام مهندسی تأسیس شد، آیین‌نامه‌های ساخت و ساز مقاوم در کشور تدوین شد و مراکز پژوهشی مرتبط با زلزله بسط و توسعه یافتند.»

مدیریت بحران (disaster management)، به عنوان مجموعه‌ای از فعالیت‌ها، چاره‌جویی‌ها و دستورالعمل‌هایی که در چالش با بحران انجام می‌شود و هدف آن کاهش روند، کنترل و رفع بحران و سوق دادن هدفمند جریان پیشرفت امور، به روالی قابل کنترل و انتظار بازگشت امور در اسرع وقت، به شرایط قبل از بحران است، در مرکز توجه تمامی مجموعه‌های کلان مدیریتی ملی و محلی قرار دارد. این دانش کاربردی، چند بعدی، بین‌بخشی و بسیار خطیر

که از چهار محله یا فاز اصلی پیشگیری، آمادگی، مقابله، بازسازی و بازتوانی تشکیل شده است، به وسیله مشاهده سیستماتیک بحران‌ها و تجزیه و تحلیل آن‌ها، در جستجوی یافتن ابزاری است، که به وسیله آن‌ها بتواند از بروز بحران‌ها، پیشگیری نموده و در صورت بروز آن، در خصوص کاهش اثرات بحران، آمادگی لازم امداد رسانی سریع و بهبودی اوضاع، اقدام نمود.

همچون بسیاری از شهرهای کشور، کلانشهر تهران نیز به عنوان پایتخت و پر تراکم‌ترین شهر و منطقه کشور، هم به لحاظ پتانسیل جغرافیایی - محیطی و هم به لحاظ عوامل انسان‌ساخت در معرض آسیب‌ها و بحران‌های متعدد بزرگ طبیعی و انسانی قرار دارد که خسارت‌های ناشی از حوادث در آن دارای ابعاد ناگوار بسیار گسترده‌ای خواهد بود. به همین روی است که با شکل‌گیری و توسعه «سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران» به عنوان یکی از سازمان‌های وابسته به شهرداری تهران و در ارتباط مأموریتی مستقیم با وزارت کشور و سازمان مدیریت بحران کشور، تمهیدات و تمایزات خاصی را برای آن، مقایسه با سایر ارکان استانی مدیریت بحران قائل شده‌اند.

این سازمان در راستای عمل به مأموریت مهم و خطی خود و پیشگیری و آمادگی در برابر بحران‌های احتمالی، در طی سال‌های گذشته اقدامات و برنامه‌های کلان و تأثیرگذاری را بگیری و اجرا نموده است. کتاب پیش روی شما به سیزده اقدام، طرح و دستاورد کلان سال‌های اخیر - به عنوان گیشه‌ای کوچک از تلاش‌ها و کوشش‌های همکاران سازمان - پرداخته است تا نشان دهد با وجود تمامی کاستی‌ها، بحران و ظرفیت خود را در راستای تحقق ایمنی و دوام شهر تهران و شهروندان گرامی تهران به کار گرفته است. تحقق چشم‌انداز شهر امن، مقاوم و پایدار هدفی است که برای آن از هیچ کوششی فروگذار نبوده و نخواهیم بود و با آمیختن به روز رگار هستی هر آینه آن را نزدیک و ممکن‌تر خواهیم ساخت.

مهدی امینی

معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی سازمان